

[Poul Møller.]

regering har brudt sine løfter til Island, og uden at reaktionen i Island bliver, at man måske nægter at modtage gaven?

Dernæst en anden kendsgerning. Statsfællesskabets opløsning imellem Island og Danmark har intet at gøre med det lovforslag, der her foreligger. Den boopgørelse, der skulle finde sted i forbindelse med statsfællesskabets opløsning, fandt sted, og det blev accepteret af Island og den islandske regering, at man havde fået en endelig opgørelse, og at Island ikke havde flere krav.

Dernæst det tredje. De håndskrifter, det drejer sig om, er for det store flertals vedkommende ikke statsejendom. Også det er i og for sig accepteret som et synspunkt, alle har tiltrådt. Stiftelsen, Den arnamagnæanske Stiftelse, er blevet til udelukkende på privat initiativ. Det var som privatmand og ikke som tjenestemand i den kongelige enevældige stat, Arne Magnussen gjorde dette arbejde. Det var ikke som tjenestemand, han samlede disse ting ind, det var ikke på statens vegne, han gjorde det, det var som privatmand, det var hans interesse, private interesse, og det var derfor en rent privat gave til en institution, som ikke modtog den på statens vegne, men til en institution, der havde sin egen juridiske personlighed. Det drejer sig altså ikke om krigsbytte; det drejer sig ikke om noget, som vi har erhvervet os i kraft af statsfællesskabet. Det drejer sig om noget, som en privatmand har samlet og på helt legal vis købt eller på anden måde erhvervet sig i Island i det 16. og 17. århundrede.

Se, dette synes jeg også vi skal holde os for øje ved behandlingen af forslaget: at det ikke er statens ejendom — og at det aldrig har været statens ejendom — som det her drejer sig om at udlevere.

Hvilken stilling skal vi så tage til dette forslag? For det første skal vi prøve på at undersøge under udvalgsbehandlingen og nøje overveje både her ved første behandling og under udvalgsbehandlingen; om

folketinget bør lovgive over en privat ejendom imod ejerens vilje og ønske. Det drejer sig her om en stiftelse, en stiftelse, der er blevet skabt ved en fundats, som skyldes en vældig donation, en vældig gave til denne stiftelse. Kan det være rimeligt, at den danske stat, at dens myndigheder, at dette folketings skal have til opgave at ændre sådanne testamentariske dispositioner uden at spørge, uden at forhandle med de værger og de styrere, som den pågældende privatmand har indsat til at beskytte denne stiftelse? Bør folketinget ændre en sådan fundats? Bør folketinget eventuelt risikere, at det bliver højesteret i Danmark, der skal afgøre, om en gave til den islandske stat skal gives eller ikke gives? Kan vi løbe den risiko ved at undlade at forhandle med Den arnamagnæanske Stiftelses bestyrelse og Københavns universitet? Vil man løbe den risiko, at det ikke bliver folketinget, men vore retsmyndigheder, der skal afgøre, om gaven skal udleveres til Island eller ikke udleveres? Jeg synes ikke, vi bør løbe denne risiko.

Bør folketinget ændre en fundats og berøve en stiftelse dens ejendom, når fundatsen ikke er forældet og den objektivt stadig væk kan opfyldes? Vi har jo i mange tilfælde været med til testamentsfortolkninger og fundatsfortolkninger, sjældent i folketinget, men ude omkring i ministerierne; i undervisningsministeriet, i justitsministeriet og ude i kommunerne sker det, men det sker da praktisk talt aldrig uden den pågældende stiftelses sanktion i form af et forlig eller en overenskomst med den pågældende stiftelse; og det sker vist næsten heller aldrig, at man går med hertil fra ministeriernes side, hvis fundatsen stadig kan overholdes.

Jeg ved godt, at det er et hovedargument i folketingets, i visse politikeres, fundatsfortolkning at sige, at da Arne Magnussen var islænding, ville han sikkert have skrevet et andet testamente, hvis der havde været et islandsk universitet i 1730. Men dette er en testamentsfortolkning, som ingen